

עין משפט
גד מצוה

עד א מיי פֿיט מהל' כלאים הל' ד סגג לאחין רפא טושע י"ד סימן נאז טעף ו טו:

תורה אור השלם

- מתים בל יחיו רפאים בל יקמו לכן פקדת ותשמידם ותאבד כל זכר למו: ישעיה כו יד
- יחיו מתוך בבלתי יקומון תקיצו ורננו שבני עפר בי טל אורות טף וארץ רפאים תפיל: ישעיה כו יט
- ואתם הדבקים בן אלהיכם חיים בלבכם דברים ו ד
- כי יי אלהיך אש אכלה הוא אל קנא: דברים ד כד
- לאהבה את יי אלהיך לשמע בקלו ולדבקה בו כי הוא תיף וארץ ימיה לשבת על האדמה אשר נשבע יי לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם: דברים ל ב
- יהי פסת בר בארץ בראש הרים ירעש כלבנון פריו ויצצו מעיר כעשב הארץ: תהלים עב טז
- וגנותי אל העיר הזאת לחושיעה למעני ולמען דוד עבדי: מלכים ב יט לד
- המאת פקר וחלב צאן עם חלב ברים ואילים בני דשן ועתודים עם חלב כליות חשה ודם ענב תשתה חמור: דברים לב יד
- אסרי לגפן עירו ולשרקה בני אתנו בבס ביין לבשו וברם ענבים סוה: בראשית מט א
- הכלילי עינים מין ולבן שנים מחלב: בראשית מט יב

קיא:

שאין זה סמיכה. כמו צמטות או צקתדראות יש סמיכה צפספלין וכסאות אין סמיכה: אין **מרביעין** עליה **לא סוס ולא חמור**. מספקא ליה אי חוששין לזרע האב אי לא הלכך אפי' היא צת חמורה נקצה אין מרביעין עליה חמור שמא חוששין לזרע האב וסוסא היא מרביעין עליה סוס ואס צת חמורה היא מרביעין עליה חמור. הכי ורצנן פליגי עליה ואמרי אין חוששין לזרע האב ואס צת סוסא היא מרביעין עליה סוס ואס צת חמורה נקצה אין מרביעין עליה סוס ואס צת חמורה היא מרביעין עליה חמור. הכי איתא צפרק אותו ואת בנו [חולין עט.]: **רפאים צל יקומו**. ^(א)מרפה ענמו מדצרי תורה: וארץ **רפאים חפיל**. וארך לרפאים תפיל: **מלאכי להם חקנה**. יהנו לתלמידי חכמים מנכסיהם:

בלבושיהן. משמע צלבושיהן שנקברו דהיינו תכריכין אצל צירושלמי דהנושא אמר רבי צנניו מעטו צתכריכין שעמידין לדיקים שיעמדו צלבושיהן משמע מעטו צתכריכין שעמידין לדיקים שלא יעמדו צתכריכין אלא ^(א)צלבושיהן מחיים:

מנשק

אושעיא ברבי אמר ר' אלעזר עמי הארצות אינן חיים שנאמר ימתים בל יחיו וגו' תניא נמי הכי מתים בל יחיו יכול לכל ת"ל רפאים בל יקומו במרפה עצמו מדברי תורה הכתוב מדבר א"ל ר' יוחנן ^(א)לא ניהא למרייהו דאמרת להו הכי ההוא במרפה עצמו לעבודת כוכבים הוא דכתיב א"ל מקרא אחר אני דורש דכתיב ^(ב)כי טל אורות טליך וארץ רפאים תפיל כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו וכל שאין משתמש באור תורה אין אור תורה מחייהו כיון דחזייה דקמצטער א"ל רבי מצאתי להן תקנה מן התורה ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום וכי אפשר לדבוקי בשכינה והכתיב ^(כ)כי ה' אלהיך אש אוכלה אלא כל המשיא בתו לתלמיד חכם והעושה ^(ג)פרקמטיא לתלמידי חכמים ^(ד)והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה כיוצא בדבר אתה אומר ^(ה)לאהבה את ה' אלהיך ולדבקה בו וכי אפשר לאדם לידבק בשכינה אלא כל המשיא בתו לתלמיד חכם והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה א"ר חייא בר יוסף עתידין צדיקים שמבצבצין ועולין בירושלים שנאמר ויציצו מעיר כעשב הארץ ואין עיר אלא ירושלים שנאמר ^(ו)וגנותי אל העיר הזאת וא"ר חייא בר יוסף עתידים צדיקים שיעמדו במלבושיהן ^(ז)ק"ו מחטה מה ^(ח)חטה שנקברה ערומה ויצאה בכמה לבושין צדיקים שנקברו בלבושיהן על אחת כמה וכמה וא"ר חייא בר יוסף ^(ט)עתידה א"י שתוציא גלוסקאות וכלי מילת שנאמר ^(י)יהי פסת בר בארץ ת"ר יהי פסת בר בארץ בראש הרים אמרו עתידה חטה שתתמר כדקל ועולה בראש הרים ושמא תאמר יש צער לקוצרה תלמוד לומר ^(יא)ירעש כלבנון פריו הקב"ה מביא רוח מבית גגזיו ומגשבה עליה ומשרה את סלתה ואדם יוצא לשדה ומביא מלא פיסת ידו וממנה פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו ^(א)עם חלב כליות חטה אמרו עתידה חטה שתהא כשתי כליות של שור הגדול ואל תתמה שהרי שועל קינן בלפת ושקלוהו ומצאו בו ששים ליטרין בליטרא של צפורי תניא אמר ^(ב)רב יוסף מעשה בשיחין באחד שהניח לו אביו שלשה בדי חרדל ונפשח אחד מהן ונמצאו בו תשעה קבין חרדל ועציו סיככו בו סוכת יוצרין: אמר ר"ש בן ‏[א] תחליפא קלח של כרוב הניח לנו אבא והיינו עולים ויורדים בו בסולם ^(ג)ודם ענב תשתה חמר אמרו לא כעולם הזה העולם הבא העולם הזה יש בו צער לכצור ולדרוך העולם הבא מביא ענבה אחת בקרון או בספינה ומוניחה בזוית ביתו ומספק הימנה כפמוס גדול ועציו מסיקין תחת התבשיל ואין לך כל ענבה וענבה שאין בה שלשים גרבי יין שנא' ודם ענב תשתה חמר אל תקרי חמר אלא חומר כי אתא רב דימי אמר מאי דכתיב 'אוסרי לגפן עירה אין לך כל גפן וגפן שבא"י שאין צריך עיר אחת לבצור 'ולשורקה בני אתונו אין לך כל אילן סרק שבא"י שאינו מוציא משוי שתי אתונות ושמא תאמר אין בו יין ת"ל 'כבס ביין לבושו ושמא תאמר אינו אדום ^(ד)ת"ל ודם ענב תשתה חמר ושמא תאמר אינו מרוה ת"ל סוטה ושמא תאמר אין בו טעם ת"ל ^(ה)הכלילי עינים מיין כל חיך שטועמו אומר לי לי ושמא תאמר לנערים יפה ולזקנים אינו יפה ת"ל ולבן שנים מחלב אל תיקרי לבן שינים אלא לבן שנים ^(ו)פשטיה דקרא במאי כתיב כי אתא רב דימי אמר אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם רמוז בעיניך דבסים מחמרא ואחוי לי שיניך דבסים מחלבא מסייע ליה לר' יוחנן דאמר ר' יוחנן טוב המלכין שינים לחבירו יותר ממשקהו חלב שנאמר ולבן שנים מחלב אל תקרי לבן שינים אלא לבון שינים רב חייא בר אדא מקרי דרדקי דר"ל הוה איפגר תלתא יומי ולא אתא א"ל אמאי איפגרת א"ל דלית אחת הניח לי אבא ובצרתי ממנה יום ראשון ג' מאות אשכולות אשכול לגרב יום שני בצרתי ג' מאות אשכולות שתי אשכולות לגרב יום שלישי בצרתי ממנה ג' מאות אשכולות שלש אשכולות לגרב והפקרתי יותר מחציה א"ל אי לאו דאיפגרת הוה עבדא טפי רמי בר יחזקאל איקלע לבני ברק חזנהו להנהו עיזי דקאכלן תותי תאיני וקנטיף דובשא מתאיני וחלבא טייף מנייהו ומיערב בהדי הדדי אמר היינו זבת חלב ודבש א"ר יעקב בן דוסתאי מלוד לאונו שלשה מילין פעם אחת קדמתי בנשף והלכתי עד קרסולי בדבש של תאינים ^(א)אמר ר"ל לדידי חזי לי זבת חלב ודבש של צפורי והוי שיתסר מילין אשיתסר מילין ^(ב)אמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי זבת חלב ודבש של כל ארץ ישראל והויא

שני דייני פרק שלשה עשר כתובות

שאין זה סמיכה. כמו צמטות או צקתדראות יש סמיכה צפספלין וכסאות אין סמיכה: אין **מרביעין** עליה **לא סוס ולא חמור**. מספקא ליה אי חוששין לזרע האב אי לא הלכך אפי' היא צת חמורה נקצה אין מרביעין עליה חמור שמא חוששין לזרע האב וסוסא היא מרביעין עליה חמור. הכי ורצנן פליגי עליה ואמרי אין חוששין לזרע האב ואס צת סוסא היא מרביעין עליה סוס ואס צת חמורה היא מרביעין עליה חמור. הכי איתא צפרק אותו ואת בנו [חולין עט.]: **רפאים צל יקומו**. ^(א)מרפה ענמו מדצרי תורה: וארץ **רפאים חפיל**. וארך לרפאים תפיל: **מלאכי להם חקנה**. יהנו לתלמידי חכמים מנכסיהם:

העושה פרקמטיא. מתעסק צממון ת"ח כדי להגיע לידס שכר והס פנויין לעסוק צמורה ע"י אלו וכתבי חיים כוללס היום ע"י דיצוקן של תלמידי חכמים זכו לחיות: **גלוסקאוס וכלי מילא**. דרוש פסת צר לשון פיסת היד שהיא רחצה וחטה רחצה לא משכחת אלא פת אפויה. וכלי מילת דרוש פסת לשון כתונת פסים: **שספמר**. לשון חומר דקל: **קינן צנפס**. ניקצ צו עד שעשה לידמו צמוכו ואעפ"כ שקלו את המומר ששים ליטרין: **נפשת**. נצדל אחד מהן מן הקלח: **והיינו עולים צסולם**. ללקט עליו העליונים: **ודס ענצ חספס**. מתוך הענצה תשתהו ולא תנטרך לדורכו: **חומר**. כור והוא שלשים סאין: **גרבי**. סאה: **אין לך כל אינן סרק**. שלא יעשה פרי: **אין צו יין**. אין צו לימלות צצרי: **סוסא**. לשון הסטה שהיין מסית את השכור: **רמוז לי צעיניך**. ומתרגס לשון שחוק ומחוך. חוך לי צעינים שלך וטוץ לי מיין כשמתאני פנים להצוות ושוחקות: **ואחוי לי שניך**. אף זו לשון שחוק שהשחק שיניו נגלין: **איפגר**. לשון צטול: **דליס**. כרס המודל על גבי כלונסות. טריליא"ס צלע"ז: **הוס ענדא טפי**. שהרי ראת שצכל יוס היין מתמעט מן האשכולות וזהו עונש הצטול: **קדמתי צנשף**. קודם עמוד השער: והוא

והוא לשדה ומביא מלא פיסת ידו וממנה פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו ^(א)עם חלב כליות חטה אמרו עתידה חטה שתהא כשתי כליות של שור הגדול ואל תתמה שהרי שועל קינן בלפת ושקלוהו ומצאו בו ששים ליטרין בליטרא של צפורי תניא אמר ^(ב)רב יוסף מעשה בשיחין באחד שהניח לו אביו שלשה בדי חרדל ונפשח אחד מהן ונמצאו בו תשעה קבין חרדל ועציו סיככו בו סוכת יוצרין: אמר ר"ש בן ‏[א] תחליפא קלח של כרוב הניח לנו אבא והיינו עולים ויורדים בו בסולם ^(ג)ודם ענב תשתה חמר אמרו לא כעולם הזה העולם הבא העולם הזה יש בו צער לכצור ולדרוך העולם הבא מביא ענבה אחת בקרון או בספינה ומוניחה בזוית ביתו ומספק הימנה כפמוס גדול ועציו מסיקין תחת התבשיל ואין לך כל ענבה וענבה שאין בה שלשים גרבי יין שנא' ודם ענב תשתה חמר אל תקרי חמר אלא חומר כי אתא רב דימי אמר מאי דכתיב 'אוסרי לגפן עירה אין לך כל גפן וגפן שבא"י שאין צריך עיר אחת לבצור 'ולשורקה בני אתונו אין לך כל אילן סרק שבא"י שאינו מוציא משוי שתי אתונות ושמא תאמר אין בו יין ת"ל 'כבס ביין לבושו ושמא תאמר אינו אדום ^(ד)ת"ל ודם ענב תשתה חמר ושמא תאמר אינו מרוה ת"ל סוטה ושמא תאמר אין בו טעם ת"ל ^(ה)הכלילי עינים מיין כל חיך שטועמו אומר לי לי ושמא תאמר לנערים יפה ולזקנים אינו יפה ת"ל ולבן שנים מחלב אל תיקרי לבן שינים אלא לבן שנים ^(ו)פשטיה דקרא במאי כתיב כי אתא רב דימי אמר אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם רמוז בעיניך דבסים מחמרא ואחוי לי שיניך דבסים מחלבא מסייע ליה לר' יוחנן דאמר ר' יוחנן טוב המלכין שינים לחבירו יותר ממשקהו חלב שנאמר ולבן שנים מחלב אל תקרי לבן שינים אלא לבון שינים רב חייא בר אדא מקרי דרדקי דר"ל הוה איפגר תלתא יומי ולא אתא א"ל אמאי איפגרת א"ל דלית אחת הניח לי אבא ובצרתי ממנה יום ראשון ג' מאות אשכולות אשכול לגרב יום שני בצרתי ג' מאות אשכולות שתי אשכולות לגרב יום שלישי בצרתי ממנה ג' מאות אשכולות שלש אשכולות לגרב והפקרתי יותר מחציה א"ל אי לאו דאיפגרת הוה עבדא טפי רמי בר יחזקאל איקלע לבני ברק חזנהו להנהו עיזי דקאכלן תותי תאיני וקנטיף דובשא מתאיני וחלבא טייף מנייהו ומיערב בהדי הדדי אמר היינו זבת חלב ודבש א"ר יעקב בן דוסתאי מלוד לאונו שלשה מילין פעם אחת קדמתי בנשף והלכתי עד קרסולי בדבש של תאינים ^(א)אמר ר"ל לדידי חזי לי זבת חלב ודבש של צפורי והוי שיתסר מילין אשיתסר מילין ^(ב)אמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי זבת חלב ודבש של כל ארץ ישראל והויא

מסורת הש"ס

א) חולין עט. [מוספתא כלאים פ"א, ב) [פסהדרין ק"א, ג) [נרסות לד: סנהדרין ג"ט, ד) [שבת סג. פסחים ג"ג, ה) [פסהדרין ז'ג, ו) [ע"י חוס' חולין ק"ז: ד"ה חטה, ז) [שבת ל"ג, ח) [ז"ל ר' יוסי וכו"א צע"י, ט) [ז"ל ת"ל וצדס ענינ' ושמא כ' וכו"ה צע"י, י) [עירובין כג: וש"י, יא) מגילה ו. ע"ש, יב) [שם ע"ש, יג) [ז"ל במרפה ענמא. ר"ל,]

גליון הש"ס

חוס' ד"ה בלבושיהן וכו' בלבושיהן מחיים. וצירושלמי שם אמר על ההוא דרבי אמר לא כמו דבר נש אולי הוא אחי ורצנן אמרי כמו דבר נש אולי הוא אחי מוצאר דפליגי בזה רבי ורצנן וס"ל לרצנן דעומדין צלבושיהן שנקברו. וז"ע:

הנהגות הגר"א

[א] ב"י ארי"ש צו תחליפא. צ"ל תלפסא.

לעזי רש"י

טרייליא"ה [טרייל"א]. גפן מונבה על כלונסאות.

מוסף רש"י

לא ניהא למרייהו דאמרת להו הכי. אין הקצ"ה רוח שמהא צן את ישראל כל קן לנף חוצה [פסהדרין קיא]. יהי פיסת בר. משמע גלוסקאות שחצות כמין פס יד ומשמע כלי מילת, כמו כמות פסוס. בר, כמו [צראשית מז] לטור בר, ולענין כלי מילת, בר נקי, כמו [ש"ס"ז ו] ברה חמה [שבת ז]. קלח של כרוב. שכרוז של ארץ ישראל היה גדול כאילן [ביצה ג]. זבת חלב ודבש. העוס אולגין תלמיס והדגש טעף מהן והחלב צו מן העוס ונעשים כמין נחל [מגילה א]. שיתסר מילין. ששה עשר מיל, ד' פרסאות [שם]. לדידי חזי לי זבת חלב ודבש של כל ארץ ישראל. ככל מקוס שהא שם ואס צאלת לנרפו יחד הוי ממני כוני עד אקרא דמולצקי, שם מקוס [שם]. לג"י הגמ' [שם].